

॥ ४१ ॥ इति अनुशासनपर्वणि नैलकंठो येषां भारतभावदीपैशततमोऽध्यायः ॥ १०० ॥ ॥ ४२ ॥ ब्राह्मणस्थानीति ॥ १ ॥ २ ॥ रजःसेवी रजोगुंठितः ॥ ३ ॥ गोरजसागोपरागेण यथा पुष्पस्य परागोरजः कणस्तदां दालेने परितः प्रसरति एवं प्रचलं त्याधेनो रूधसः सकाशात् स रं त्यः क्षीरविप्रबोत्रपरागपर्यायेण रजःपदेनोच्यते तथा च मेदिनी रजःक्षीर्बंगुणांतरे आर्तवचपरागेचरेणुमात्रे च दृ

यावदक्षिनिमेषाणि ज्वलंतैतावतीः समाः ॥ रूपवान्बलवांश्चापिनरो भवति दीपदः ॥ ४१ ॥ इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्वणि आनुशासनिके प० अग स्य भृगुसंवादो नाम शततमोऽध्यायः ॥ १०० ॥ ॥ ४२ ॥ युधिष्ठिर उवाच ब्राह्मणस्वानियेमं दाहरति भरतर्षभ ॥ नृशंसकारिणो मूढाः कृते गच्छंति मानवाः ॥ १ ॥ भीष्म उवाच अत्राप्युदाहरंती ममिति हासं पुरातनं ॥ चांडालस्य च संवादं क्षत्रबंधोश्च भारत ॥ २ ॥ राजन्य उवाच दृढरूपो सिचांडाल बालवच्च विचेष्टसे ॥ श्वखराणां रजःसेवी कस्मादुद्विजसे गवां ॥ ३ ॥ साधुभिर्गर्हितं कर्म चांडालस्य विधीयते ॥ कस्माद्गोरजसाध्वस्तमपां कुंडे निषिंचसि ॥ ४ ॥ चांडाल उवाच ब्राह्मणस्य गवां राजन् हि यतीनां रजःपुरा ॥ सोममुध्वंसयामास तं सोमं ये पिबन्दिजाः ॥ ५ ॥ दीक्षितश्च सराजापि क्षिप्रं नरकमाविशत् ॥ सहैतैर्याजकैः सर्वैर्ब्रह्मस्वमुपजीव्यत ॥ ६ ॥ ये पितत्रापि बन्धीरं घृतं दधि च मानवाः ॥ ब्राह्मणाः सहराजन्याः सर्वे नरकमाविशन् ॥ ७ ॥ जघ्रुस्ताः पयसा पुत्रांस्तथा पौत्रान्विधुन्वतीः ॥ पशून्वेक्षमाणाश्च साधुदृतेन दंपती ॥ ८ ॥ अहंतत्रावसंराजन् ब्रह्मचारी जितेन्द्रियः ॥ तासां मे रजसाध्वस्तं भैक्ष मासीन्नराधिप ॥ ९ ॥ चांडालो हंतो राजन् भुक्ता तदभवन्तप ॥ ब्रह्मस्वहारी च नृपः सो प्रतिष्ठां गतिययौ ॥ १० ॥ तस्माद्देवप्रस्वंकदाचिदपि किंचन ॥ ब्रह्मस्वं रजसाध्वस्तं भुक्त्वा मां पश्ययादृशं ॥ ११ ॥ तस्मात्सोमोप्यविक्रेयः पुरुषेण विपश्चिता ॥ विक्रयं त्विह सोमस्य गर्हयंति मनीषिणः ॥ १२ ॥ ये चैनं क्रीणते तात ये च विक्रीणते जनाः ॥ ते तु वैवस्वतं प्राप्य रौरवं यांति सर्वशः ॥ १३ ॥ सोमं तुरजसाध्वस्तं विक्रीणन्विधिपूर्वकं ॥ श्रोत्रियो वाधुषी भूत्वानचिरं स विनश्यति ॥ १४ ॥ नरकं त्रिंशतं प्राप्य स्वविष्णुमुपजीवति ॥ श्वचर्यामभिमानं च स खिदारे च विप्लवं ॥ १५ ॥

श्यते इति ध्वस्तं व्यासं शरीरमिति शेषः विष्णुमात्रेणापि ब्रह्मस्वेन देहस्मिग्धत्वं माभूदिति भावः ॥ ४ ॥ द्दियतीनां गोपहेकेन चिद्राज्ञाद्विद्यमाणानां रजःक्षीरं कर्तुं मार्गस्थवल्लीरूपं सोममुध्वंसयामासनाशि तवत् ॥ ५ ॥ ६ ॥ तत्र गोहर्तृणां पुरे ॥ ७ ॥ तादृतागावो विधुन्वतीः स्वस्वस्वामि वत्सवियोगात्प्रांशरीरं कं पयंत्यः परैः पीतेन स्वपयसा तेषां पुत्रपौत्रान् दंपती च जघ्रुः सद्यो त्यायुषश्च कुः ॥ ८ ॥ तत्र देशे काले च ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ प्रसंगात्सोमविक्रयं निंदति तस्मादिति ॥ १२ ॥ चिरं न विनश्यतीति न अपि तु चिरं नरकवासान्श्यत्येव ॥ १३ ॥ श्वचर्यानीचसेवां ॥ १४ ॥